

Bc. Samuel Škoviera: Evanjeliové antifóny predpôstnej doby ako svedectvo tradícií chorálneho repertoáru stredovekej Európy

Posudek vedoucího práce (ÚHV FF UK)

Zmapování vymezené oblasti officia představuje vždy dosti náročný úkol. Vyžaduje předběžný vhled do celé problematiky: znalost liturgických struktur, textových zdrojů, různých typů notace i zákonitostí práce s chorálními melodiemi. Všechny tyto potřebné podmínky jistě splňuje dnešní kandidát magisterského titulu, jehož práci máme před sebou. Zaměřil se na repertoár, který dosud nebyl zpracován, a jež díky své variabilitě umožňuje nahlédnout do složitých cest svého šíření.

Práce přináší v úvodu résumé liturgického kontextu tří předpostrních nedělí a jejich vstupu do církevního kalendáře. Toto téma je zde pojednáno dosti podrobně – možná až trochu zešíroka, avšak vzhledem k tomu, že běžné liturgické příručky se tomuto úseku církevního roku téměř nevěnují, považuji ho za velmi užitečné shrnutí s využitím veškeré relevantní literatury. Podstatné je pak zejména představení tří evangelijních perikop, které tvoří text sledovaných antifon.

Ve druhé kapitole předkládá autor metodologii své práce. Výběr pramenů (33) je v daném kontextu jistě adekvátní. Následuje vymezení sledovaného repertoáru, které ukazuje, že se Samuel Škoviera dobře orientuje v organismu officia a dokáže přesně rozlišit jednotlivé vrstvy zpěvů. Zařazen je také celkový přehled zkoumaných antifon spolu s příslušnými odkazy na databáze a textové zdroje.

Další část práce tvoří jádro badatelského přínosu a přináší analytické zpracování vymezeného repertoáru. Nejobtížněji uchopitelná se jeví série antifon pro neděli *in Septuagesima*. Autor si však při rozvrstvení antifon dokázal poradit. Je zřejmé, že existuje jasná souvislost mezi přítomností antifon v nejstarších pramenech a jejich následným rozšířením v Evropě, respektive i s jejich hudební podobou. Hlubková sonda do hudební podoby antifony *Simile est regnum* dokazuje, že i výskyt drobných variant, které se zdají být na první pohled dílem náhody, jsou v určitých regionech konzistentní.

Antifony dalších nedělí – *in Sexagesima* a *Quinquagesima* – lze rozčlenit snadněji. Rýsuje se zde jakási základní skupina, jejíž tradice je široká a homogenní, a naopak tvorba spíše lokální s výraznějšími rozdíly v textu i melodii. „Case studies“, zařazené v těchto kapitolách, jsou v tomto směru dostatečně názorné. Škovierovi se zde podařilo odhalit některé zajímavé skutečnosti, jako například existenci antifon s textem Řehořových homilií, které se jeví jako součást nejstaršího repertoáru.

Je také třeba vyzdvihnout precizně provedený katalog transkribovaných antifon, jenž představuje velký kus práce a může být východiskem i pro další výzkumnou činnost.

Celkově lze říci, že diplomová práce Samuela Škoviery vykazuje vysokou odbornou úroveň, vědecké otázky jsou jasně formulovány a odpovídajícím způsobem zodpovězeny v závěru. Je však také namístě zmínit, že některé body by bylo možné důkladněji promyslet a argumentaci formulovat srozumitelněji (větší názornost by snesla např. prezentace analýzy *Simile est regnum*). Tato rezidua jsou však do značné míry vyvážena kvalitními shrnutími v závěru všech subkapitol a zejména v závěru celé práce. V případě publikace výsledků tohoto výzkumu (čo je mojím úprimným přáním) by však bylo dobré, některé části „příběhu“ ještě drobně upravit.

Na závěr bych rád poukázal na zajímavou myšlenku, kterou Škoviera zmiňuje ve shrnutí na str. 72 a podrobněji rozvádí v závěrech na str. 84-86. Autor se zde snaží vysvětlit vznik určitého typu melodických proměn ve sledovaném repertoáru. Hypotézu můžeme stručně naznačit takto: při selhání paměti u konkrétní melodie může přinést náhradní řešení kantorská zkušenost. Text antifony se tedy spojí s takovým melodickým modelem, který je pro určitého kantora v dané lokalitě obvyklejší. Toto vysvětlení se jistě hodí na případ antifony *Semen cecidit*, a stojí jistě za úvahu i v dalších případech.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

David Eben

Prof. PhDr. David Eben, Ph.D.